

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НАЦІОНАЛЬНА ЕЛІТА У БОРОТЬБІ ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ
І СОБОРНІСТЬ УКРАЇНИ 1914-1921 РР.**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «032 Історія та археологія»
Спеціальність 032 Історія та археологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Національна еліта у боротьбі за державність і соборність України 1914-1921 рр.
Викладач (-і)	Кобута Степан Йосифович
Контактний телефон викладача	0342596001
Е-mail викладача	stepan.kobuta@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	За графіком
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення дисципліни є представники політичної, військової, національно-культурної еліти України початку ХХ ст., котрі взяли активну участь у революційних та державотворчих процесах під час національно-визвольних змагань 1914-1921 рр.</p> <p>Навчальний курс спрямований на поглиблення знань студентів щодо основних причин української революції, її дійових осіб, їхні спонукальні мотиви, вчинки, позиція та оцінки діяльності українських діячів в мемуарній і науковій літературі.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни – оволодіння студентами поглиблених знань з історії національно-визвольних змагань українців; формування всесторонньо розвинутої особистості із глибокими національно-патріотичними орієнтирами, усвідомлення приналежності до соціально-професійної групи вітчизняної освітньої і наукової інтелігенції..</p> <p>Основні цілі (завдання) курсу: засвоїти основний масив знань; вміти застосовувати критичний підхід для аналізу державотворчих і спільних процесів; опанувати навички наукового пізнання дійсності.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні етапи й процеси розвитку політичної і військової боротьби за українську державність у визначений період; – базові факти і хронологію, причинно-наслідкові зв'язки важливих історичних подій; – наукові підходи оцінок ролі представників вітчизняної еліти; – провідних українських політичних, державних, військових культурних діячів, їх місце в історичному процесі. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – пояснити специфіку становища українських земель та народу конкретно-історичних умовах; – аналізувати тенденції розвитку і проблеми національно-визвольного руху; – володіти знаннями і методикою складання біографічних портретів представників вітчизняної еліти; – застосовувати набуті знання при підготовці наукових повідомлень і праць з актуальних питань.. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності:</u> ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності</p>	

громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватися.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

технологій, до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому і сучасному.

СК 9. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати йф знання у професійній діяльності.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуації з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	10/2
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20/8
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	032 Історія та археологія	3	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції д.ф.н / з.ф.н.	семін. (практ ичн.) заняття д.ф.н. / з.ф.н.	сам. роб. дф.н. / з.ф.н.
Тема 1. Початок формування національно-визвольного руху. Українські політики у роки Першої світової війни.	2/0	2/0	6/10

Тема 2. Національні провідники Української Народної Республіки.	2/0	2/2	8/10
Тема 3. Українські діячі в часи гетьманської держави П.Скоропадського.	2/0	2/2	8/10
Тема 4. Політична еліта Західно-Української Народної Республіки.	2/2	4/2	8/10
Тема 5. Командна еліта українського війська.	2/0	2/0	8/10
Тема 6. Українські діячі УСРР.	-	2/0	8/10
Тема 7. Провідники українського повстанського руху.	2/0	2/2	8/10
Тема 8. Українські культурні і церковні діячі в умовах української революції.	-	4/0	6/10
	ЗАГ:	10/2	20/8
			60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	A	зараховано
	80-89	добре	4	B	
	70-79			C	
	60-69	задовільно	3	D	
	50-59			E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)			
1-25	незадовільно				
<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>20 балів – за роботу на лекційних заняттях (контроль: 2 тематичні тестування);</p> <p>40 балів – відповіді на семінарських заняттях, участь в обговоренні проблемних питань; поточні тестування у дистанційній системі.</p> <p>20 балів – виконання індивідуального завдання у формі електронного есе/повідомлення на 10 с. та/або тематичної презентації на обрані з запропонованого переліку теми.</p>					

	10 балів – самостійна робота студентів (тестування у дистанційній системі). 10 балів – підсумкова бесіда (колоквіум) на останньому семінарському занятті.
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету. Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Семінарські заняття	Оцінювання роботи здійснюється за п'ятибальною шкалою. Передбачає обговорення проблемних питань на задану тематику, участь в дискусії, виступи (презентації) за темами індивідуальних завдань.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх форм роботи, відсутність негативних оцінок, невідпрацьованих пропущених занять
Підсумковий контроль	<i>Форма контролю – залік.;</i> <i>Форма здачі комбінована.</i> Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань.

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій і семінарських занять для студентів є обов'язковим.

Академічна доброчесність:

У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 15.00 год. – 17.00 год.

Неформальна освіта:

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується документом: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

8. Рекомендована література

1. Архірейський Д. В. Білий рух у політиці Української Держави (за журналами засідань гетьманської Ради Міністрів). Проблеми політичної історії України: зб. наук. пр. / . Дніпропетровськ: Грані, 2018. Вип. 13. С. 155–170.

2. Багрянні жнива Української революції: 100 історій і біографій учасників Визвольних змагань: Воєнно-історичні нариси / Р. М. Коваль. 2. вид.. К. : Діокор, 2006.
3. Верстюк В. Українська революція: історичне значення та уроки Україна в революційних процесах перших десятиліть ХХ століття: збір. Київ: Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2007. С. 33–43.
4. Винниченко В. Відродження нації (Історія української революції [марець 1917 р. – грудень 1919 р.]): у 3 ч. Київ; Відень, 1920. URL: <http://exlibris.org.ua/vinnichenko/index.html>
5. Волковинський В. М. «Набат», конфедерація анархістських організацій України. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (гол.) та ін. Київ: Наукова думка, 2003. Т. 1: А-В. 688 с. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=166> ISSN 2409-3661 .
6. Горе переможеним. Репресовані міністри Української революції: [архів. док.] / [авт. та упоряд.: А. Когут (відп. упоряд.) та ін. ; редкол.: Г. Боряк та ін.] ; Галуз. держ. архів Служба безпеки . України [та ін.]. Київ : К.І.С, 2018.
7. Затонський В. Із спогадів про українську революцію. Архіви України. 1990. № 4. С. 53–72; 1991. № 1. С. 57–68; № 3. С. 59–70.
8. Коновалець Є. Причинки до історії української революції. Прага: Накладом Проводу українських націоналістів, 1928. 39 с.
9. Лисяк-Рудницький І. Українська революція з перспективи сорокаліття. Історичні есе: в 2 т. Київ: Основи, 1994. Т. 2. С. 39–51.
10. Мазепа І., Феденко П. З історії української революції (Відбиток із збірника пам'яті Симона Петлюри). Прага, 1930. 94 с.
11. Мироненко М. Українська національна революція. Мюнхен, 1951. 32 с.
12. Назарук О. Рік на Великій Україні. Спомини з української революції. Відень, 1920. 344 с.
13. Петрів В. Спомини з часів української революції 1917–1921 рр. Ч. 1. Львів, 1927. 180 с.; Ч. 2. Л., 1928.
14. Петрів М. Й. Українські адвокати: державні, громадські, політичні та культурно-освітні діячі кінця ХІХ - першої половини ХХ ст. Кн. 1. Київ: Вид-во «ЮСТІНІАН», 2014.
15. Річицький А. Центральна Рада від лютого до жовтня. Нарис з історії української революції. Харків, 1930.
16. Солдатенко В. Ф. Українська революція. Історичний нарис. Київ: Либідь 1999. 976 с.
17. Солдатенко В. Ф. Українська революція: концепція та історіографія. Київ : Пошуково-видавниче об'єднання «Книга пам'яті України», Просвіта, 1997. 416 с.
18. Солдатенко В.Ф. Проект "Україна", 1917 - 1920 рр. Постаті . Кіровоград : Імекс, 2013.
19. Солдатенко В.Ф. "Gloria Mundi". Політична еліта українського державотворення революційної доби (короткі нариси-портрети. 1917-1920); НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ : Наукова думка, 2021.
20. Таємний легіон Української революції : [докум.-публіцист. нариси] / Олександр Скрипник. Київ: Ярославів Вал, 2015.
21. Тинченко Я. В. Військово-морські сили України. 1917-1921: науково-популярне видання. К.: Темпора, 2012.
22. Тинченко Я. Ю. Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917-1921). Кн. 1 (2007), Кн.2 (2007).
23. Христюк П. Замітки і матеріали до історії Української революції: у 4 т. Відень: Укр. соціологічний ін-т, 1921–1922.

Викладач *Кобута С.Й.*,
доцент кафедри історії України і методики викладання історії